

do rozhodnutí soudu druhé stolice o útratách. Tuto otázku dlužno zodpovědět ve prospěch stěžovatelů, neboť předmětem napadeného usnesení odvolacího soudu nebyly útraty sporu, nýbrž přípustnost odvolání proti usnesení prvního soudu o žalobním nároku, jenž byl arci obmezen na útraty. Takovéto usnesení nelze posuzovati podle § 528 čřs., nýbrž podle § 519 čis. 1 čřs., jenž výslovně připouští rekurs proti všem usnesením odvolacího soudu, jimiž bylo odvolání odmítnuto jako nepřipustné. Označení rekursu jako revísní stížnost jest ovšem mylné, neboť není napadeno usnesení soudu druhé stolice, jímž bylo přezkoumáno usnesení prvního soudu, ale toto omylné označení nemůže býti podle § 84 druhý odstavec čřs. stěžovatelům na škodu.

Rekurs jest neopodstatněn. Stěžovatelé přehlédli, podávaiíce odvolání, že rozhodnutí prvního soudu bylo vydáno ve formě usnesení, a že jedině přípustným opravným prostředkem proti usnesením jest podle § 514 c. ř. s. rekurs. O tom nebylo a vzhledem k jasnému předpisu zákona ani nemohlo býti sporu. Sporno bylo, zda první soud má v případech, kde žaloba byla obmezena na útraty, rozhodnouti rozsudkem či usnesením a kterým opravným prostředkem má býti napadeno jeho rozhodnutí, když se stalo rozsudkem. Tato sporná otázka byla rozřešena již plenárním usnesením ze dne 20. května 1924 čis. 3568 sb. n. s., že jest rozhodnouti usnesením. Neprávem dovolali se stěžovatelé v odvolání rozhodnutí čis. 2178 sb. n. s., neboť v onom případě rozhodl první soud rozsudkem. V souzeném případě rozhodl správně usnesením, proto odvolací soud právem a v souhlase se zdejším plenárním usnesením ze dne 28. listopadu 1921 čis. 1309 sb. n. s., na jehož podrobné odůvodnění se poukazuje, odmítl odvolání proti tomuto usnesení, jako nepřipustný opravný prostředek. Ustanovení § 84 druhý odstavec čřs. nepřicházelo v úvahu, poněvadž z obsahu odvolání plyne zcela nepochybně, že tento opravný prostředek byl zvolen úmyslně, že tedy nejde o pouhé omylné jeho označení. Rekursu nemohlo se dostatí úspěchu.

Čís. 7666.

Neuplatňoval-li věřitel, přihlašuje pohledávku k vyrovnání podle práva platného na Slovensku, zástavního nebo zadržovacího práva a trval-li na hlasovacím právu pro celou svou pohledávku, dlužno míti za to, že se vzdal oddělného práva.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1927, Rv I 376/27.)

Žalobci přihlásili se koncem roku 1921 jako pachtýři lihovaru v Š. u Nitry za členy žalovaného družstva, byli v květnu 1922 přijati za členy a složili členské podíly úhrnem 8.000 Kč. V podepsané písemné přihlášce podrobili se žalobci stanovám, jednacímu řádu a všem usnesením valných hromad. Dopisem ze dne 24. listopadu 1923 oznámili žalovanému družstvu odevzdání pachtovaného lihovaru firmě W., žalovaná vzala oznámení dopisem ze dne 13. prosince 1923 na vědomí s tím, že členské po-

díly mohou býti vyplaceny podle § 10 stanov až za 1 rok po vystoupení. An správní rok podle § 19 stanov trval od 1. září do 31. srpna, uplynula tato lhůta dnem 31. srpna 1925. Strana žalovaná zdráhala se přes naléhání podíly vyplatiti. V prosinci 1922 přišli žalobci do soudního vyrovnání, jež skončilo v roce 1923 schválením 30% kvoty věřitelstvu. Žalovaná strana přihlásila k vyrovnání pohledávku 208.493 Kč 12 h. neuplatňujíc zástavní ani zadržovací právo, a zúčastnila se celým tímto penízem přes odpor žalobců hlasování. Dne 18. října 1923 došlo mezi stranami ke vzájemnému vyúčtování a narovnání diferencí, jež potvrzeno bylo dopisem z téhož data, při němž žalobci uznali za správnou celou přihlášenou pohledávku strany žalované a ta zase srazila z ní různé částky ve prospěch žalobců, 30% vyrovnací kvota žalobci dluhovaná byla tehdy stanovena na 42.108 Kč 60 h a súčtována na vzájemnou pohledávku žalobců tak, že vyplynulo pro ně aktivní saldo 21.769 Kč 80 h, jež dalším vyúčtováním bylo úplně zapláceno, takže dne 15. října 1924 skončily účty úplným vyrovnáním. Strana žalující domáhala se žalobou původně vrácení členských podílů 8.000 Kč a vyplacení 500 Kč ze speciálního rezervního fondu strany žalované, obmezila však při ústním jednání žalobní nárok jen na zaplacení 7.415 Kč s přísl., t. j. na vrácení podílů členských po srážce soudních útrat 585 Kč, jež sama žalované straně dluhuje. Žalovaná namítla, že podle § 21 jednacího řádu sráží si podíly žalobců k částečné úhradě své pohledávky za nimi, pokud ve vyrovnacím řízení 30%ní kvotou nebyla zapravena, proti čemuž se strana žalující brání, tvrdíc, že toto právo srážky podle zákona a stanov straně žalované nepřísluší, že se tohoto práva, i kdyby je měla, žalovaná strana vzdala tím, že ho v řízení vyrovnacím a při vyúčtování podle 18. října 1923 neuplatňovala, a konečně, že právo to nemůže býti uplatňováno, poněvadž pohledávka, v jejíž prospěch se uplatňuje, zanikla schváleným vyrovnáním a konečným vyúčtováním dne 18. října 1923. *Procesní soud* prvního stolu uznal podle žaloby. *Důvody:* Právo stanovené v § 21 jednacího řádu žalované straně sice in abstracto přísluší, avšak v souzeném případě se ho dovolává neprávem. Podle § 12 stanov a podle §§ 76 a 78 družstevního zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. ručí každý člen svými podíly za závazky družstva proti třetím věřitelům, ale to naprosto nevylučuje, by členové dobrovolně nepřevzali na sebe další závazek, že ručí svými podíly — ovšem bez újmy oněch třetích věřitelů — i za své vlastní dluhy společenstvu a že si smí při jich výplatě, tedy v době, kdy už ono zákonné ručení přestává, svou pohledávku z nich sraziti, jak to právě stanoví § 21 jednacího řádu. Tento jednací řád byl ovšem i proti žalobcům účinným, neboť ve své písemné přihlášce výslovně prohlásili, že se stanovám a jednacímu řádu podrobují, a i ve stanovách v § 12 výslovně je předepsáno za členskou povinnost plniti přesně ustanovení jednacího řádu. V souzeném případě nemůže však žalovaná § 21 jednacího řádu proti žalobcům použít, poněvadž § ten ustanovuje, že při výplatě závodních podílů může družstvo vystoupivšímu členu sraziti své pohledávky, t. j. pohledávky, které mu v ten čas proti němu příslušejí, a že je považovati

závodní podíly za zástavu pro tyto pohledávky. V době požadované výplaty, t. j. po 31. srpnu 1925 nepříslušela však straně žalované žádná pohledávka, neboť mimo onen žalovanou uplatňovaný 30% ní kvotou vyrovnací neuhraný zbytek její původní pohledávky ve vyrovnacím řízení přihlášené, jiné pohledávky ani sama neuplatňuje a tento zmíněný zbytek původní pohledávky zanikl jednak podle § 61 slov. vyrovnacího řádu soudním schválením vyrovnání, jednak podle §§ 1389 a 1375 obč. zák. soukromým vzájemným vyúčtováním a narovnáním stvrzeným dopisem ze dne 18. října 1923, jenž výslovně užívá výrazu »Ausgleich« a končí aktivním saldem ve prospěch žalobců. Na ustanovení § 18 slov. vyrovnacího řádu se strana žalovaná odvolávati nemůže, neboť v době vyrovnávacího řízení žalující strany v roce 1922 a 1923 jí ještě právo zadržovací (zástavní) nepříslušelo podle § 21 proti žalobcům, pročez ho také sama přirozeně v řízení vyrovnávacím ve smyslu § 28 slov. vyrovn. řádu neuplatňovala a uplatňovati nemohla. Jak svrchu uvedeno, přísluší právo to proti vystoupivším členům, žalobci však tenkrát ještě byli členy žalovaného družstva a zůstali podle § 9 stanov až do 31. srpna 1924, t. j. do konce správního roku, v němž se vzdali provozování pachtovaného lihovaru, oznámivše dopisem ze dne 24. listopadu 1923 jeho odevzdání firmě W. Žalovaná strana měla sice podle § 7 stanov právo vyloučiti již v roce 1922 žalobce z družstva pro jejich neschopnost k placení, ale i v tom případě bylo by jejich členství podle § 8 stanov skončilo teprve dnem 31. srpna 1923 a vyplacení podílů bylo by mohlo nastati až po 31. srpnu 1924, takže ani tehdy, nehledíc k tomu, že žalovaná strana tohoto vylučovacího práva ani nepoužila, nebyl by se § 21 jednacího řádu mohl státi ve prospěch strany žalované v řízení vyrovnacím účinným. Z toho, co uvedeno, vyplývá tudíž, že při vyrovnacím řízení neměla strana žalovaná proti žalobcům jako svým členům ještě právo na oddělené uspokojení své tehdejší pohledávky a musela se tudíž spokojiti s vyrovnací kvotou, a že nyní dodatečně nemůže práva zadržovacího (zástavního) ve smyslu § 21 jednacího řádu použít, poněvadž její tehdejší pohledávka zatím již úplně zanikla schváleným vyrovnáním a zapravením příslušné kvoty. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Vyrovnací řízení žalobců bylo podle místa jejich obydlí provedeno podle předpisů vyrovnávacího řádu slovenského čís. 4070/1915 M. E. Podle § 18 tohoto řádu netýká se však vyrovnávací řízení práv vylučovacích a odlučovacích, nabytých před zahájením vyrovnávacího řízení, vyjmouc případy § 19 vyr. ř., které však na projednávaný případ nedopadají. Rovněž i zadržovací právo podle § 18 (3) téhož řádu nelze vykonávati jen ohledně věcí, jež se dostaly v držbu neb disposici věřitele až po zahájení vyrovnávacího řízení, takže i tu jsou vyrovnávacím řízením nedotknuta práva zadržovací nabytá před řízením tím. Soud první stolice v napadeném rozsudku správně odůvodnil, že jednací řád žalovaného družstva byl i proti žalobcům účinným, a že nebylo vyloučeno, by se členové družstva nezavázali ručením svými podíly i za své vlastní dluhy proti společenstvu podle § 21 jednacího řádu, jenž podle § 12 stanov platí vedle těchto stanov. Naproti

tomu však nesdílí odvolací soud právní názor napadeného rozsudku, že nemůže žalované družstvo použití ustanovení § 21 jedn. ř. v příčině zažalovaného zbytku závodních podílů žalobců 7.415 Kč. Podle § 448 obč. zák. lze nabýti zástavního práva ku každé věci, která jest předmětem obchodování, tedy i ku pohledávkám, byť i dosud nebyly splatné a byly podmíněné. Podle § 5 čís. 5 a § 79 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. nemůže býti pochybnosti o tom, že členům družstva již po dobu jejich členství přísluší proti družstvu závodní podíly jimi nabyté a dále nárok na jich vyplacení v případě § 79 cit. zák., tedy zvláště v případě jich vystoupení z družstva a po uplynutí ručební lhůty uvedené v § 78 cit. zák. Tomu též odpovídá ustanovení § 21 j. ř., kde se jedná o případech vyloučení nebo vystoupení členů a s tohoto hlediska tedy se mluví o tom, co vyloučenému nebo vystoupivšímu členu, jinými slovy, jako členu po jeho vyloučení neb vystoupení jest na závodní podíly vyplatiti po srážkách tam uvedených. Podle toho, co svrchu řečeno o vyrovnávacím řízení, nebylo zástavní právo družstva podle § 21 jedn. ř. vyrovnávacím řízením žalobců dotčeno. Pokud žalobci s poukazem na §§ 28, 42 a 61 slov. vyr. ř. tvrdí opak, jest tvrzení to nesprávné, neboť — třebaš podle § 28 vyr. ř. má věřitel v přihlášce k vyrovnacímu řízení uvéstí důvod nároku na zvláštní uspokojení a pokud tímto nárokem jest, jakž lze očekávati, jeho pohledávání kryto — nikde není v zákoně stanoveno, že, neučinil-li tak, pozbývá odlučovacího práva, tak že platí i pak všeobecná pravidla § 18 vyr. ř. Podobně i § 42 vyr. ř. platí jen pro případ, když se věřitel, mající právo odlučovací, zřekne tohoto práva. Avšak žalobci ani netvrdili, že se žalované družstvo ve vyrovnávacím řízení vzdalo (zřeklo) svého odlučovacího práva podle § 21 jedn. ř. Proto také není správné a není ničím odůvodněno tvrzení žalobců, že družstvo toto odlučovací právo podle §§ 28 a 42 vyr. ř. ztratilo. § 61 odst. 1 a 2 cit. slov. vyr. ř. jest upraven shodně s § 53 (1) a (2) vyr. ř. platného v historických zemích a jest zejména z § 64 slov. vyr. ř. zřejmou vlastní povaha vyrovnání jako slevy vyrovnacích věřitelů dlužníku, a není proto vyloučeno, by oddělovací věřitelé, kteří jsou též osobními věřiteli dlužníka — v této vlastnosti se nezúčastnili též vyrovnávacího řízení (§§ 42 a 46 slov. vyr. ř.). Poněvadž oddělovací věřitelé nejsou co do svých nároků dotčeni vyrovnávacím řízením, přísluší jim jejich oddělovací práva nezkráceně ohledně částky pohledávání vyrovnáním nekryté. Proto jest mylným názor soudu první stolice, že nárok žalovaným družstvem jakožto oddělovacím věřitelem uplatňovaný zanikl podle § 61 slov. vyr. ř. soudním schválením vyrovnání.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňující dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., jest opodstatněno. Žalované družstvo odpírá vyhověti žalobnímu žádání, jímž se žalobci jako bývalí členové družstva domáhali vrácení členských podílů

8.000 Kč po srážce soudních útrat 585 Kč, z důvodu, že prý mu podle § 21 jedn. ř. přísluší na podílech těch zástavní právo pro jeho pohledávku za žalobci na zaplacení schodku při vyrovnacím řízení. Avšak činí tak neprávem. Jest sice přisvědčiti odvolacímu soudu, že jednací řád žalovaného družstva byl také proti žalobcům účinným, avšak přes to nelze s ním souhlasiti, pokud odepřel oprávnění zažalovanému nároku. Netřeba se zabývatí otázkou, jak jest rozuměti ustanovení § 21 jedn. řádu, pokud jde o to, od kdy stávají se závodní podíly zástavou družstva pro jeho pohledávky proti členům, zda tak, jak vykládá prvý soud, či tak, jak dovozuje soud odvolací a hájí žalované družstvo. Neboť v obou případech nutno dospěti k závěru, že námitky žalovaného družstva nemohou vyvrátiti opodstatněnost zažalovaného nároku. Posuzuje-li se případ s hlediska prvního soudu, podle něhož jest závodní podíly považovati za zástavu pro takové pohledávky za vystoupivším členem, jež družstvu přísluší proti němu v ten čas, stačí poukázati na správné důvody rozsudku tohoto soudu a názor v nich vyslovený, že v době té nepřislušela družstvu proti žalobcům žádná pohledávka ani z důvodu § 61 slov. vyr. řádu ani z důvodu § 1389 a 1375 obč. zák. následkem narovnání uzavřeného podle dopisu ze dne 18. října 1923. Názor hájený družstvem nemůže mu prospěti z této úvahy. Žalobci tvrdili výslovně již v první stolici, že se žalované družstvo práva zadržovacího (zástavního) samo vzdalo dopisem ze dne 18. října 1923 a ze dne 13. prosince 1923 a tím, že hlasovalo ohledně celé své pohledávky ve vyrovnání, čímž podle §§ 28 a 42 uh. vyr. ř. ztratilo zástavní právo. Tím zřejmě uplatňovali žalobci, že se vzdání to stalo mlčky, a není proto odůvodněna výtku dovolací odpovědi, že jest nedovolenou novotou tvrzení dovolatelů, že se žalované družstvo mlčky vzdalo práva odlučovacího. Jest nyní otázkou, zda se žalované družstvo vzdalo za vyrovnacího řízení mlčky zástavního práva, jež si osobuje, jak již řečeno, podle § 21 jedn. ř. Není překážky, by nebylo ustanovení § 863 obč. zák. použito i v případě, jde-li o vzdání se práva. Podle § 28 vyr. ř. na Slovensku platícího (nař. čís. 4070/1915 M. E.), — jehož ustanovení jest tu použití už vzhledem k zásadě »locus regit actum« (srv. Hora I. str. 18), — jest oddělný věřitel, uplatňuje-li svou pohledávku ve vyrovnávacím řízení, povinen v přihlášce pohledávky udati přesně důvod oddělného práva a zároveň se vysloviti, až do jaké výše kryje oddělné právo jeho pohledávku. Podle § 42 slov. vyr. ř. jest oddělný věřitel, zřekne-li se práva oddělného, postaven ohledně hlasovacího práva na roveň ostatním věřitelům. Kdyžť zjištěno, že žalované družstvo přihlásilo k vyrovnání celou svou pohledávku 208.493 Kč 12 h, bez uplatňování zástavního nebo zadržovacího práva, ač, jak tvrdí, právo to mu podle jednacího řádu příslušelo, a kdyžť dále zjištěno, že se účastnilo hlasování celým tímto penízem přes odpor žalobců, nelze si přihlížeti-li se k řečeným ustanovením zákona, o nichž družstvo ani netvrdí, že mu nebyla známa, jeho počínání ve vyrovnání, že přes odpor žalobců hlasovalo celým penízem a nedbalo povinnosti, by udalo v přihlášce důvod oddělného práva, vykládati rozumně podle § 863 obč. zák. jinak, než že ne-

chtělo býti považováno za oddělného věřitele, jemuž nenáleží podle § 42 vyr. ř. hlasovací právo ohledně té části přihlášené pohledávky, která jest kryta oddělným právem, a že nechťelo tudíž právo to ani uplatňovati, jinými slovy, že se ho zřeklo. Pro správnost názoru toho mluví zejména okolnost, že žalované družstvo, trvající na hlasovacím právu pro celou svou pohledávku a neohlásivši přes výslovný příkaz zákona oddělné právo, musilo si uvědomiti, znajíc zákon, že se tím samo staví na roveň věřitelům, kteří nejsou oddělnými věřiteli, a že tudíž chce jen za takového věřitele platiti. Názoru tomu nevadí ani předpis § 18 vyr. ř., podle něhož nejsou oddělná práva ve vyrovnacím řízení dotčena, když zákon takovému oddělnému věřiteli, který svou pohledávku k vyrovnání přihlásil, by si zachoval hlasovací právo (§ 43 vyr. ř.) uložil v § 28 odst. 2 vyr. ř. právě za povinnost, by udal důvod oddělného práva. Zákon ovšem nevyslovil sankce pro případ, že oddělný věřitel povinnosti té nedostojí, tím však není řečeno, že by opomenutí povinnosti té nemohlo býti posuzováno s hlediska § 863 obč. zák., — jemuž zůstalo žalované družstvo i v tomto případě podrobeno (§ 4 obč. zák.), jako vzdání se práva oddělného. Tam, kde zákon nařizuje jednajícímu, by se vyjádřil, zda a do jaké míry jest oddělným věřitelem, lze jeho mlčení považovati za projev, že věřitelem takovým vůbec není nebo, je-li jím, že se vlastnosti té vzdává. Správnost názoru toho sesiluje i okolnost, že se žalované družstvo při vyúčtování ze dne 18. října 1923 nezmínilo o svém zástavním právu, ač, trvalo-li na něm, pokud šlo o zbytek jeho pohledávky nehrazený vyrovnací kvotou, který mu byl znám, vyžadoval obyčej poctivého obchodu, by tak už nyní učinilo. Vzdalo-li se tudíž žalované družstvo ve vyrovnacím řízení zástavního práva, odpírá neprávem výplatu splatných členských podílů.

Čís. 7667.

Dala-li obec vykliditi zabrané místnosti a ž p o 30. č e r v n u 1921, nešlo již o veřejnoprávní působnost obce a ručí obec podle předpisů občanského zákona za škodu tím způsobenou.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1927, R II 299/27.)

Bytová komise žalované obce zabrala světnici z bytu žalobkyně a vyklidila ji v září 1921. Žalobu, již se domáhala žalobkyně na žalované obci náhrady škody, procesní soud první stolice zamítl, o d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by, vyčkaje pravomoci, dále o ní jednal a znovu rozhodl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalovaná obírá se v rekursu ještě otázkou přípustnosti pořadu práva. Ale o přípustnosti pořadu práva rozhodl již soud první stolice kladně a,